

OBRAZLOŽITEV UREDBE O GRADBIŠČIH

Uredba sledi določbam Gradbenega zakona (Uradni list RS, št. 199/21; v nadaljnjem besedilu GZ-1), ki v večji meri ohranja sedaj veljavne bistvene vsebine Pravilnika o gradbiščih (Uradni list RS, št. št. 55/08, 54/09 – popr., 61/17 – GZ in 199/21 – GZ-1), ki se nanašajo na obveznosti gradbiščne table, načrta organizacije gradbišča, gradbenega dnevnika in ureditve gradbišča.

Kot novost uredba poleg že obstoječih vsebin vključuje tudi vsebine, ki so sedaj obravnavane v Uredbi o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč (Uradni list RS, št. 21/11, 197/21). Zato so pravne podlage, na osnovi katerih je pripravljena ta uredba, v Gradbenem zakonu in Zakonu o varstvu okolja (ZVO-2) (Uradni list RS, št. 44/22). Na ta način se je z uredbo določil Načrt organizacije gradbišča, ki poleg že znanih vsebin, obravnava tudi vsebine s področja varovanja okolja, ki so se do sedaj obravnavale v ločenem Elaboratu preprečevanja in zmanjševanja emisije delcev iz gradbišča.

Enako velja glede obveznosti priprave načrta gospodarjenja z gradbenimi odpadki, določenega z Uredbo o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08 in 44/22 – ZVO-2). Ta se glede na novo uredbo pripravlja skupaj z Načrtom organizacije gradbišča.

Uredba v celoti nadomesti dva predpisa in deloma še tretjega in s tem prispeva k večji preglednosti in odpravlja administrativne ovire.

Uredba izboljšuje varstvo okolja, saj določa ukrepe ne le za preprečevanje in zmanjševanje emisije delcev iz gradbišč, ampak tudi za preprečevanje drugih emisij v okolje.

Bistvena novost je tudi obveznost vodenja elektronskega gradbenega dnevnika, ki bo poseben modul v sistemu eGraditev. Gradbeni dnevnik ne bo več vezan na enega izvajalca, pač pa na gradbišče, s čimer se prepreči podvajanje gradbenih dnevnikov na gradbišču, če se tam nahaja istočasno več izvajalcev in omogoča bolj pregleden vpogled v dnevno dogajanje na gradbišču. Preko sistema eGraditev bo omogočen vpis v gradbeni dnevnik vsem pooblaščenim osebam, hkrati pa bo tudi omogočen nadzor inšpekcijskih preko sistema eGraditev.

Med novosti spada tudi določba, ki določa pogoje organizacije gradbišča, v kolikor se na tem nahajajo bivalne enote, v katerih je omogočeno prenočevanje delavcev na gradbišču.

Na novo so definirani nekateri pojmi, ki se pojavljajo v uredbi.

Uredba določa obveznosti glede postavitve gradbiščne table, vsebine in načina postavitve. Določa tudi izjeme, v katerih primerih gradbiščne table ni treba postaviti. Na novo uredba določa, da ni potrebno vseh vsebin pisati na gradbiščni tabli, pač pa so te vsebine lahko vidne preko QR kode.

Večja sprememba napram sedaj veljavni ureditvi je združitev treh dokumentov, in sicer Načrta organizacije gradbišča, načrta gospodarjenja z gradbenimi odpadki in elaborata o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišča v skupni dokument, ki se imenuje Načrt organizacije gradbišča in vsebuje več delov.

Uredba določa, v katerih primerih se izpolnjuje posamezni del načrta. Uredba določa obveznost izdelave Načrta organizacije gradbišča, njegova vsebina pa je podrobneje razdelana v Prilogi 1 te uredbe. Kot novost, je omogočena priprava načrta preko sistema eGraditev, s tem namenom so pripravljene obrazci A, B, C, D in E, ki bodo predstavljali vpisna polja v sistemu eGraditev, omogočena pa bo tudi možnost dodajanja grafičnih in tekstualnih prilog. Sistem bo omogočal tiskanje načrta.

Podpriloga 1E Priloge 1 te uredbe vsebuje podatke o ravnanju z neonesnaženim delom tal in drugim naravno prisotnim materialom, ki sta izkopana med gradbenimi deli in se v svojem prvotnem stanju ponovno uporabita za gradnjo na kraju, kjer sta bila izkopana (v nadaljnjem besedilu: izkopana zemljina) in ravnanje z gradbenimi odpadki. V skladu z določbami veljavnega predpisa, ki ureja ravnanje z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih, je potrebno načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki na gradbišču v določenih primerih priložiti k projektu za pridobitev gradbenega dovoljenja, na zahtevo pa pokazati pristojnemu inšpektorju. Vključitev načrta gospodarjenja z gradbenimi odpadki v Načrt organizacije gradbišča bo doprinesla k transparentnosti ravnanja s temi odpadki in lažjemu sledenju in nadzoru tega toka odpadkov.

Uredba določa, da je treba na vseh gradbiščih zagotavljati izvajanje ukrepov, s katerimi se prepreči uhajanje, raznašanje ali izcejanje sipkih in ostalih gradbenih materialov, tekočin in odpadkov z gradbišča.

Za velika gradbišča, ki so sicer določena v 14. točki 2. člena uredbe, so glede na velikost in čas trajanja gradnje, določeni tudi dodatni ukrepi.

V uredbi so posodobljene zahteve za gradbeno mehanizacijo in druge naprave, ki so na gradbišču, tako da odražajo napredek tehnologije na tem področju.

Uredba določa zahteve za prednostno ponovno uporabo izkopane zemljine ter ravnanje z odpadki na gradbišču.

Uredba določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati gradbišče glede opremljenosti glede komunalnih vodov. Posebej še določa pogoje za tista gradbišča, na katerih je predvideno bivanje oziroma spanje delavcev za čas gradnje. Določeno je tudi, da se do izdaje uporabnega dovoljenja vsi elementi gradbišča odstranijo.

Kot novost uredba omogoča vodenje gradbenega dnevnika preko sistema eGraditev, s tem namenom so pripravljene obrazci A, B in C, ki bodo predstavljali vpisna polja v sistemu eGraditev, omogočena pa bo tudi možnost dodajanja grafičnih in tekstualnih prilog. Sistem bo omogočal tiskanje gradbenega dnevnika. Uredba določa pogoje za vodenje gradbenega dnevnika in določa izjeme, pri katerih gradnjah ga ni potrebno voditi. Ne glede na to pa omogoča, da v kolikor investitor ali drug udeleženec pri gradnji zahteva, se ta lahko vodi na enak način, kot pri vseh ostalih gradnjah. Člen določa obveznost vodenja gradbenega dnevnika v sistemu eGraditev in določa obveznost investitorja, da dodeli dostop do gradbenega dnevnika vodji projektiranja in vodji nadzora, ter vodji nadzora nalaga, da dodeli dostop do e-gradbenega dnevnika izvajalcem. Mnenjedajalci, inšpektorji in ostali pristojni organi imajo stalen dostop do vpogleda in vpisov v gradbeni dnevnik. Vpisi v e-gradbeni dnevnik so trajni in jih ni mogoče brisati ali spreminjati.

Bistvena razlika od dosedanjega sistema je v tem, da se za eno gradbišče vodi en gradbeni dnevnik neodvisno od števila izvajalcev na gradbišču, vsak izvajalec pa ima svoj dnevni list.

Določene so tudi obveznosti vodje gradnje oziroma vodje del, če je na gradbišču samo en izvajalec.

Uredba določa obveznosti izvajalcev, vodij gradnje, vodje gradbišča, nadzornika, vodje nadzora in investitorja, ki jih morajo izvajata v času gradnje.

Gradbeni odpadki (odpadki iz skupine 17) v RS predstavljajo po količini največjo skupino odpadkov (v letu 2020 jih je nastalo cca 4,5 milijona, kar predstavlja 59 odstotkov vseh nastalih odpadkov). V 7. členu te uredbe je s ciljem preprečevanja gradbenih odpadkov in doseganja okoljskih ciljev v zvezi s temi odpadki (da se od leta 2020 dalje priprava za ponovno uporabo, recikliranje in materialna predelava, vključno z zasipanjem z uporabo odpadkov za nadomestitev drugih materialov, nenevarnih gradbenih odpadkov in odpadkov pri rušenju objektov, razen naravno prisotnega materiala, navedenega pod številko odpadka 17 05 04 s seznama odpadkov, povečajo na najmanj 70 odstotkov skupne mase) določeno, da mora investitor prednostno zagotoviti, da se izkopana zemljina uporabi za gradnjo na kraju, kjer je bila izkopana (nima statusa odpadka) in da se z nastalimi gradbenimi odpadki ravna v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje s temi odpadki (še posebej z nevarnimi gradbenimi odpadki, ki vsebujejo npr. PCB in azbest), za ravnanje z drugimi odpadki, ki niso gradbeni odpadki in nastanejo na gradbišču, pa je treba uporabljati druge veljavne predpise s področja odpadkov.

Glede na to, da uredba združuje vsebine, ki se obravnavajo na gradbišču, tako s področja graditve kot tudi s področja varovanja okolja, sta za nadzor nad izvajanjem uredbe pristojna tako gradbena inšpekcija kot tudi inšpekcija s področja varstva okolja.

Uredba določa višino glob za prekrške, če udeleženci pri graditvi ravna v nasprotju z določbami te uredbe. Višine glob so ostale nespremenjene, kot so določene v Uredbi o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč.

Uredba vsebuje prehodne določbe, ki določajo, da se vse gradnje, za katere je bila izvedena prijava gradnje pred pričetkom uveljavitve te uredbe lahko izvedejo po dosedanjih predpisih.

Nadalje je določeno, do kdaj se lahko izdelujejo Načrt organizacije gradbišča, načrt gospodarjenja z gradbenimi odpadki ali Elaborat preprečevanja in zmanjševanja emisije delcev iz gradbišča po dosedanjih predpisih.

Izrecno je tudi določeno, da se Gradbeni dnevnik lahko še naprej izdeluje po dosedanjih predpisih, a najkasneje do uveljavitve sistema eGraditev oziroma e-gradbenega dnevnika.

Ker GZ-1 predvideva pripravo pravilnika, ki bo določil način izračuna površin in prostornin stavb v dveh letih po uveljavitvi zakona, se do takrat za določanje bruto tlorisne površine in prostornine še uporablja standard SIST ISO 9836.